

Svenska kyrkans värdegrund (Nationell nivå)

Inledning

Svenska kyrkans värdegrund definierar kyrkans grundläggande värden och värderingar, som vi vill utgå ifrån i både handling och ord.

Svenska kyrkan strävar efter varje människas lika värde, arbete för fred, försoning, rättvisa och hållbarhet i harmoni med värdegrunden.

Svenska kyrkans värdegrund genomsyrar hela vår organisation och verksamhet i Sverige och internationellt. Den är vägledande i arbetet för mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnets bästa, en hållbar värld och emot sexuella trakasserier, övergrepp och diskriminering.

Varje människa en avbild av Gud

Svenska kyrkan ser varje människa som en avbild av Gud, med rätt till ett liv i värdighet. Till grund för vårt arbete ligger varje människas grundläggande mänskliga rättigheter, så som de uttrycks i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Vi motsätter oss alla former av förtryck eller ojämlikhet som hindrar människor att leva i säkerhet och frihet.

Barnkonsekvensanalyser

Enligt Kyrkoordningen har barnen en särställning och ska därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. För att bedöma vilka konsekvenser som uppstår för barnet av de beslut som fattas gör vi barnkonsekvensanalyser. Till grund för dessa ligger FN:s deklaration om barnets rättigheter – Barnkonventionen.

(Svenska kyrkan har genom Kyrkoordningen 3 kap 22 §, 4 kap 4 § och 7 kap 11 § ansvar för att verka för barnets bästa genom att göra BKA inför beslut.)

Stöd efter övergrepp

Enhetens namn

Postadress: Postadress Postnr Ort

Besöksadress: Besöksadress

Telefon: Telefon

Svenska kyrkan arbetar aktivt emot sexuella trakasserier och övergrepp. Inom kyrkan finns ett nätverk av kontaktpersoner som lyssnar, ger stöd och förmedlar kontakt till myndigheter och organisationer till den som blivit utsatt för övergrepp. Det gäller barn och ungdomar såväl som vuxna.

Hållbar utveckling

Hållbarhetsfrågorna är ständigt närvarande i Svenska kyrkans verksamhet. Med människovärdet i fokus arbetar vi för människor som lever i utsatthet både i Sverige och utomlands, oavsett om orsaken är fattigdom, sjukdom, miljöförstöring eller pågående konflikt.

Fred och rättvisa

Att arbeta för fred i världen är ett av Svenska kyrkans allra viktigaste uppdrag. Fredsarbetet går ut på att verka för försoning, respekt för mänskliga rättigheter och påverka beslutsfattare i Sverige, EU och FN. Vi tar tydligt ställning mot diskriminering, våld och förtryck mot kvinnor och flickor, samt mot orättvisor på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Vi verkar för genusrättvisa och jämställdhet tillsammans med de kyrkor och organisationer vi samverkar med, i de nätverk och arenor där vi finns och verkar.

Ekumenik och religionsdialog

En ytterligare viktig aspekt av vår värdegrund handlar om religionens betydelse i människors liv och i samhället. Som en central del av kyrkans kallelse samtalar och samarbetar vi med kyrkor och företrädare för andra religioner både i Sverige och utomlands. I Kyrkoordningen beskrivs det interreligiösa arbetet så här: ”den vidare ekumeniska kallelsen är att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition” (14 kap).

Följande textavsnitt om Svenska kyrkans värdegrund blev upplagd på nationell nivå på hemsida hösten 2022:

Går det att skilja på kristen tro och kristen värdegrund? Läs resonemanget som leder fram till det som kan sammanfatta kyrkans värdegrund: Ett ansvar att visa omsorg.

Text: Petra Carlsson Redell, präst och professor i systematisk teologi

Även de som inte ser sig själva som troende eller som intresserade av kristen tro kan ofta uttrycka sig positivt om en kristen värdegrund. Det kan gälla barn som deltar i kyrklig verksamhet trots att föräldrarna själva inte är aktiva i kyrkan. Att ha en kristen värdegrund kan vara bra även för den som själv inte bekänner sig till kristen tro, tänker de. Ett liknande resonemang har förts i relation till läroplanen i svenska skolor. I läroplanen från 1994 sades att skolan i Sverige skulle bygga på en ”etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism”. För att betona att detta inte innebar att den svenska skolan var konfessionellt kristen åtföljdes formuleringen av frasen ”undervisningen i skolan skall vara icke- konfessionell”.

Kristen tro och kristen värdegrund

Både exemplet med föräldrarna och formuleringen från läroplanen antyder att det går att skilja mellan det som är en kristen värdegrund och det som är kristen tro. Men vad är en kristen värdegrund egentligen? Och går det verkligen att skilja från kristen tro? Kan jag ge mina barn en kristen värdegrund utan att ge dem en tro? Kan skolan vila på kristen tradition utan att undervisningen blir konfessionell? Svaren på de frågorna beror på hur vi ser på kristen tro men också på hur vi förstår begreppet värdegrund.

Många organisationer och företag lägger stor vikt vid värdegrundsarbete. En värdegrund sägs kunna stärka ett varumärke genom de positiva associationer den ger till ett företag eller en organisation. Värdegrunden kan bestå av en rad ledord. Kund- eller medlemsundersökningar kan sedan genomföras som visar om företaget eller organisationen lyckats få sin verksamhet så genomsyrad av ledorden att det också når ut till dem som tar del av den. Om resultatet är positivt är värdegrunden stabil – om inte kan den behöva stärkas.

Många organisationer arbetar med sin värdegrund. Den sägs kunna stärka ett varumärke och består ofta av några ledord. Men finns det en kristen värdegrund? Finns det några ledord som

enkelt sammanfattar den kristna värdegrunden och som kyrkan kan använda för att se om hon lyckats nå ut med sitt budskap? Svaret är nja. Visst är det möjligt att tala om vissa centrala värden i kristen tro som i andra livsåskådningar, oavsett om de är religiösa eller inte. En livsåskådning brukar beskrivas som ett system av teoretiska och värderingsmässiga antaganden. Vad vi tror på och hur vi förstår världen påverkar vår värdegrund, vår etik och vår moral. Vad vi tror om världen påverkar hur vi är mot andra, mot naturen och samhället. Men samtidigt är alla livsåskådningar mer levande än ett statiskt system. Religiös tro i verkliga livet ser aldrig exakt ut som de religioner vi läser om i skolböckerna. Att leva i tro innebär att tron, precis som jag själv, förändras under livets gång. Tron tar sig dessutom olika uttryck i olika sammanhang. Kanske uttrycker en troende människa en dimension av sin människosyn när hon är hos läkaren och en annan del när hon samtalar om livsmening utifrån Bibeln.

En kollektiv tro med lång historia

På samma sätt är det med tro i kollektiv mening, alltså med tro såsom den uttrycks av ett samfund som Svenska kyrkan. Förändringarna går visserligen långsammare i kyrkan som helhet, men att tron är levande märks även där. Även den kollektiva tron är en levande tro som förändras. Kyrkans liv sträcker sig dessutom långt bakåt i historien. På flera sätt skiljer sig kyrkan från företag eller organisationer. En företagsledning kan under många år arbeta aktivt med värdegrundsarbete för att integrera ett antal ledord i en organisation, men i Svenska kyrkan är perspektivet betydligt längre. Vi tolkar samtidens värderingar och ledord utifrån kristendomens historia och tradition.

Som kristet samfund är Svenska kyrkan del i den världsvida kyrkan med rötter tillbaka till de första kristna som efter Jesu död och uppståndelse samlades för att be, läsa texter och fira nattvard. Exakt vilka ledord dessa människor skulle ha valt för sin verksamhet kan vi inte veta. När kristendomen sedan utvecklades genom århundradena och kyrkan växte och förgrenades tog den sig många olika uttryck. Ibland blev kristen tro ett maktmedel, ibland blev tron ett verktyg för att kritisera missförhållanden och maktmissbruk. I kristendomens namn har människor stått upp mot förtryck, mot skövling av naturen och för fattiga och utsatta gruppers behov. Men lika sant är att till exempel den samiska andligheten och kulturen delvis har fallit offer för krav på nationell likriktning utifrån kristen tro.

Tillit till Gud

Men om kristen tro tar sig så olika uttryck genom historien, i en individs och ett samfunds liv, har då begreppet kristen värdegrund någon egentlig betydelse? Går det att säga något om vad kyrkans värdegrund faktiskt är? I Kyrkoordning för Svenska kyrkan förklaras vad som menas

med att kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Bland annat står det där att kyrkans tro innebär en grundläggande tillit till Gud och Guds handlingar som finns omvittnade i Bibeln och som möter människorna i deras liv. Det betonas också att läran behöver omtolkas och omformuleras i varje tid, men samtidigt att Bibelns vittnesbörd förblir centralt.

Bibeln är en mångfacetterad textsamling men på vissa punkter är den tydlig. Jesus är tydlig i sitt fokus på syndare och fattiga snarare än på rättfärdiga och rika. Att ha omsorg om dem som lever i utsatthet och att öppna sin gemenskap även för de som inte är fläckfria är en självklarhet i ett kristet samfund. Dessa förhållningssätt hänger samman med det som övergripande brukar beskrivas som det kristna kärleksbudskapet. I Bibeln uttrycks det kärnfullt på flera ställen just för att lyfta fram det centrala i kristen tro. Mest känd är kanske den sammanfattning som kommit att kallas den gyllene regeln: ”Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem. Det är vad lagen och profeterna säger.” Matteusevangeliet 7:12. Jesus är tydlig med att omsorg om syndare, fattiga och utsatta är det rätta.

Att visa omsorg om medmänniskan

Omsorgen om medmänniskan uttrycks också ofta i talet om ”nästan”: ”Ni har hört att det blev sagt: Du skall älska din nästa men hata din fiende. Men jag säger er: älska era fiender och be för dem som förföljer er.” Matteusevangeliet 5:43-44. I Galaterbrevet 5:14 heter det: ”Hela lagen sammanfattas i detta enda bud: Du skall älska din nästa som dig själv.”

När Jesus får frågan om vem som ska räknas som nästan talar han återigen om de fattiga, syndarna och de utstötta. Jesus exemplifierar med en man ur ett annat folk, en kultur som i samtiden sågs med misstänksamhet, nämligen en samarier. I Lukasevangeliet berättar Jesus om en man som blir nedslagen och hur flera så kallat rättfärdiga går förbi utan att bry sig om honom. Till slut stannar en person, just en samarier, och hjälper den nedslagne. Berättelsens poäng är att det är den som bryr sig – som älskar sin nästa – som gör det Gud vill.

Här ser vi också att det som är hjärtpunkten hos Jesus går igen i också i andra livsåskådningar och religiösa traditioner. I en av islams hadither (texter som samlar uttalanden från Muhammed och hans närmaste) kan vi läsa: ”Ingen av er är i sanning en troende förrän han önskar detsamma för sin broder som han önskar för sig själv.” Det som är centralt för kyrkan behöver således inte vara unikt för kyrkan utan kan vittna om en gudomlig vishet som sträcker sig bortom kyrkans gränser.

Kyrkans värdegrund har alltså sitt centrum i den gyllene regeln och det kristna kärleksbudskapet som tolkas lite olika i varje tid och i varje sammanhang. I dag presenteras

ofta tolkningar som vidgar förståelsen av nästan bortom människan. Kan en hotad art också innefattas i den uppmaning som vilar i den gyllene regeln? Vilka individer är det vår gemenskap utesluter, vilka är de utsatta och behövande i det sammanhang som kyrkan lever och verkar i – i det lokala och i det globala? Den sortens frågor är hela tiden levande i kristna samfund just på grund av det som kan sammanfattas som kyrkans värdegrund: Ett ansvar att visa omsorg.

Uppdaterad: 20 december 2022

Hämtad från:

www.svenskakyrkan.se/kristentro/kyrkans-vardegrund